

(Inovacije)

Konstruisan drugi bh. elektroautomobil

BOŠNJAKOVA CORSA

- do mora bez punjenja

Rudolf Bošnjak, električar iz Sarajeva, privedo je kraju izradu elktrovozila koje će dostizati brzinu od 130 km/h i imati do met od 230- 250 kilometara

»- Jasmin Maričić foto: Marić Čalkić

U samom centru Sarajeva, već nekoliko mjeseci na valjcima, kao na tehničkom pregledu, stoji izložen stari opel, prva verzija corse iz 1988. godine. Ništa čudno, rekli bi mnogi, naši gradovi danas i služe kao odlagališta svakojakog otpada, posebno odbačenih automobila. Ipak, ova corsa sve je samo ne otpad, štaviše, riječ o novini od koje bi naša okolina mogla imati mnogo koristi.

SARAJEVO, KOSOVO, IRAK...

- U ovu corsu ugrađen je elektromotor od 22 kilovata, Siemensov inverter izlazne snage od 100 kW, koji jednosmjernu struju pretvara u izmjeničnu, ugrađeno je devet baterija svaka s naponom od 12 volti i sve to čini moj novi, drugi po redu elektro- >

start

(Inovacije)

uto - priča s primjetnim ponosom Rudolf Bošnjak, elektroinžer. Sarajlija koji je u životu radio razne poslove na raznim stranama svijeta, obično vezane za elektriku, kompjutere... Nedavno se vratio iz Iraka, o čemu svjedoči majica američke vojske na njemu. S istom vojskom bio je i na Kosovu. Iz ladice vadi dijelove starog, usvavi prvog IRIS-ovog kompjutera (nekađanji napredni odsjek nekađanjeg giganta *Energoinvesta*) za koji je konstruirao napojnu jedinicu davnih 80-ih prošlog vijeka. Učestvovao je i u pokretanju OBN televizije

- Ovaj automobil će imati doseg od skoro 250 kilometara, a vjerujem da će se moći kretati brzinom do 130 km/h, po ravnom, uz 6.000 obrtaja. Ovo je posao budućnosti u koji sam krenuo svjestan sve većeg zagađenja, pokušaj da se stekne znanje koje u ovoj državi ne postoji, kaže i posliječa da se elektroautomatima bavi od 2006. godine i da je već konstruirao jedan - u opel kadetu je ugradio elektromotor snage 7,5 kW, koji je u petoj dostizao brzinu od 95 na sat. Na našu pomoć zajedljivo opasku da se, ako je zagađenje u BiH i Sarajevu u pitanju, ovim poslom mogao početi baviti prije 30 godina, on kaže da je tada bio mlad i da su ga tada zanimala

**MOŽE LI SE REKONSTRUISATI
TESLINA TAJANSTVENA KUTIJA?**

neke druge stvari.

A ovaj elektroautomobil, koji bi se uskoro mogao zakotrljati sa-rajevalim asfaltom, Rudolf naziva perspektivnim i korisnim projektom, a što je najvažnije - primjenjivim u praksi. Tvrdi da mu je plan prepraviti 10.000 automobila s benzinskim ili dizel motorima i da cijena ne bi anje-la prelazila iznos od 10.000 KM po vozilu.

- Trenutno mi samo treba donacija za Lithium Iron Phosphate (LiFePO4) bateriju koja u Kini košta oko 5.000 dolara i inverter od 3.000 i imao bih sve. Međutim, ovdje nemam s kim da razgovaram, niko neće da investira u razvoj. Sve što sam imao uložio sam u ovaj projekat - kaže Rudolf koji trenutno egzistenciju obezbjeđuje tako što popravlja kompjutere i elektronske uradaje.

- Svi naši veliki biznismeni su spremni pomagati, ali samo riječima. Kada treba dati novac jednostavno ispare - kaže Bošnjak. - Lažu nemilice. Evo, imam jednog trabanta za obradu, ali nemam novca za nabavku novih elektro elemenata. A u svijetu se mnogi bave ovim poslom i nisu nam

Političari dodiruju valjase vani!

- Naša država BiH bi imala ogromne ekonomske i finansijske koristi od ovog projekta - prepravke, a ne bacanja automobila u staro gvožđe. Političko rukovodstvo BiH i okolnih država bi imalo ogromne političke, ekonomsko-finansijske koristi kada bi shvatilo da od ovog projekta može nastati nova industrija s hiljadama novozaposlenih. Ako žele da dokažu narodu da su sposobni onda nek se jave da pokrenem ovaj program u BiH. Od države BiH tražim samo jedno postrojenje, kojih imamo mnogo a koja zjape prazna i opustošena, kao grant, besplatno, da projekt prerade standardnih benzinskih ili dizel automobila u električne automobile, zaživi do kraja i bude od opšte koristi.

• start

daleko odmakli, a, boće... Ja sam u ovaj posao sve uložio i bankrotir'o sam.

KUTIJA S ONOGA SVLIETA

Elektroauto nije jedina meta Rudolfovih eksperimentisanja. Očazan Nikolom Teslom i njegovim *imovinom* strujom, vrći lupitivanja i opise od kojih mnogo očekuje, ali o kojima zasad ne želi mnogo pričati.

-Znate li vi šta znači riječ *omostano*. Nije s ovog svijeta, je li? E on se tamo negdje *utakao*, u kutiju o kojoj niko ništa nije znao niti će znati, i dobio struju. Sve ovo on je već napravio i to bez baterija. I sve to prije više od 60 godina. Mi, ljudska rasa, nismo ni do danas *svladali* neka znanja koja su bila

vrlo jasna Nikoli Tesli. Ali, na našu žalost, on ih nije nikome objasnio. On je sakrio strukturu svog izvora napona i struje za napajanje svog motora i njegovu konstrukciju za sebe i tajna tog zanimljivog električnog automobila je umrla sa njim

› Biznismeni pomažu, ali samo riječima

1943. godine. Da podjeterim, Tesla je bio pionir u istraživanju električnih pojava i bio je odolevljen mogućnostima električnog automobila. Još 1930. godine napravio i testirao svoje teorije sa električnim automobilom koji je dostizao maksimalnu brzinu od 150 km na

sat. Eto, i ja nešto radim u tom pravcu i ne ide mi loše. Još će se o tome čuti. Bitno je napraviti tu kutiju. Kod mene je ona sada u fazi vizualizacije.

No, o tom potom. Nadamo se da Rudolf neće sresti, barem ne brzo, svoga Alva Edisona.

Vratimo se sada našeg elektroauta. Dali

se na dugme, tu je mjenjač s per brzina, standardna signalizacija. Vozачima ne bi predstavljao nepoznanicu jer ima sve što i obični automobil ima. Raznim testiranjima i probama on je, tvrdi, riješio sve eventualne probleme *dezentra* izvođenja tako što bi na svakoj pumpi ugradio 220 vol-

tni punjač na koji bi automobile *ušteketali*, na isti način kao *ušteketali*, recimo. Takođe, sarajevski elektroničar smatra da bi se svi neophodni dijelovi, upravljačka ploča, elektromotor, inverter, mogli proizvesti kod nas, što bi ovom potencijalnom poslu dalo novu linu *dementziju*.

-Mi sve uslove za to imamo, ili mi ili u okruženju. Treba samo krenuti u akciju - kaže Rudolf Bošnjak i dodiva Božiju pomoć, kada već nema donatora i sponzora kako bi osigurao *svetovna* i adekvatan prostor za razvoj svog elektroauta. Siguran je da je na pravom putu... A mi smo sigurni, vidjeli smo svojim očima, da elektro corsa *zavista* veru valjke pod sobom i to prilično snažno. Sa srećom. ●

start ●